

CZU 656.835.91:728.82

PALATELE JUDEȚULUI IAȘI

THE PALACES OF IASI DISTRICT

Abstract: *It is presented briefly the phenomenon of Romfilatelia, with references to the circulation of new issues of postage stamps dedicated to the valuable architectural heritage of the city and county of Iasi entitled: The Palaces of Iași. The trademark issue contains four stamps illustrating four valuable architectural monuments: Roznovanu Palace in Iasi, Cuza Palace in Ruginoasa, Sturdza Palace in Miclauseni and the Palace of Culture in Iasi.*

Keywords: *Roznovanu Palace in Iasi, Cuza Palace in Ruginoasa, Sturdza Palace in Miclauseni, the Palace of Culture in Iasi*

Romfilatelia a introdus în circulație, în data de 4 iunie 2021, o nouă emisiune de mărci poștale dedicată valorosului patrimoniu arhitectural al orașului și județului Iași pe care l-a intitulat: *Palatele Iașului*. Emisiunea conține patru timbre, care ilustrează patru monumente arhitectonice de mare valoare: Palatul Roznovanu din Iași, Palatul Cuza din Ruginoasa, Palatul Sturdza din Miclăușeni și Palatul Culturii din Iași.

Pe timbrul cu valoarea nominală de 1,70 lei este reprezentat *Palatul Rosetti-Roznovanu din Iași*, sediul actual al Primăriei Municipiului Iași. Clădirea a fost construită în deceniile 7-10 ale sec al XVIII-lea, pe un loc unde era o casă a lui Matei Cantacuzino. Casa a fost cumpărată de Nicolae Rosetti-Roznovanu și restaurată în perioada 1830-1833 de către arhitectul Gustav Freywald, cel care a proiectat și Catedrala Mitropolitană din Iași.

În anul 1788, se stabilește la Palat generalul rus Romanov și întreaga diplomatie rusă din perioada Regulamentului Organic (1829-1831). În anul 1891, Palatul a fost cumpărat pentru a servi drept sediu primăriei orașului Iași. În această perioadă, 1892,

Fig. 1 Timbrul cu Palatul Rosetti-Roznoveanu din Iași

Fig. 2 Timbrul cu Palatul „Al. I. Cuza” din Ruginoasa

Fig. 3 Timbrul cu Palatul Sturdza din Miclăușeni

Fig. 4 Timbrul cu Palatul Culturii din Iași

palatul a fost reședința prințului moștenitor Ferdinand. Clădirea a jucat un rol deosebit în timpul Primului Război Mondial, între 1916-1918, când a găzduit sediile ministerelor refugiate de la București. O parte din spațiu a servit drept locație pentru un spital.

Începând cu anul 1953, a fost folosit de Sfatul Popular Regional Iași, iar din 1970 Primăria Municipiului Iași a revenit în vechiul sediu, în care funcționează și astăzi.

Pe timbrul cu valoarea nominală de 2 lei este ilustrat *Palatul „Al. I. Cuza” din Ruginoasa*. La sfârșitul secolului al XVII-lea, familia Sturdza a cumpărat moșia de la Ruginoasa de la Duca Vodă. În 1804, marele vistiernic Săndulache Sturdza l-a angajat pe arhitectul vienez Johann Freiwald pentru a reconstrui vechea casă boierească, care s-a finalizat în anul 1814, în stil neoclasic. Palatul a fost moștenit de logofătul Costache Sturdza, fiul lui Săndulache și văr al domnitorului Mihai Sturdza (1834-1849), care în perioada 1853-1855 a decis să execute lucrări de finisare și de amenajare a palatului în stil neogotic, așa cum arată astăzi.

În 1857, vornicul Alexandru Sturdza, fiul lui Costache Sturdza, a făcut un împrumut

de 60 mii de galbeni la Banca Națională a Moldovei, ipotecând palatul și moșia Ruginoasa. Pentru că nu a putut achita ratele, banca a scos moșia Ruginoasa la licitație. În anul 1862 domnitorul Al. I. Cuza a cumpărat moșia Ruginoasa, dorind s-o transforme în reședință de vară. Doamna Elena Cuza (1825-1909) s-a ocupat de mobilarea și decorarea încăperilor, de grădină și de acareturi. Palatul de la Ruginoasa a fost inaugurat oficial de către domnitorul Cuza, cu prilejul sărbătorilor de Paște din aprilie 1864.

În timpul Primului Război Mondial, Palatul de la Ruginoasa a servit ca spital militar, iar din 1936 a intrat în proprietatea Regiei C.F.R., care a amenajat aici un spital T.B.C. Grav avariat, a fost reconstruit în perioada 1967-1978 și în 1982 a devenit Muzeul Memorial „Al. I. Cuza”, unde s-a înființat o secție de istorie și una de etnografie.

Pe timbrul cu valoarea nominală de 5,50 lei este reprezentat *Palatul Sturdza din Miclăușeni*, construit în perioada 1880-1904 în stil neogotic de către Gheorghe Sturdza și soția sa Maria, pe locul unui vechi conac din 1755.

În jurul anului 1410, domnitorul Alexandru cel Bun (1400-1432) a dăruit vornicului Miclăuș, membru în Sfatul Domnesc, o moșie cunoscută mai apoi sub denumirea de Miclăușeni. În 1591, urmașii vornicului Miclăuș au vândut moșia vistiernicului Simion Stroici, care a construit aici un conac. Moștenitorii lui au lăsat moșia unor rude, Ioan și Sandu Sturdza. În anul 1752, vornicul Ioan Sturdza a reclădit conacul, transformându-l într-o clădire cu 20 de camere, câte zece pe fiecare etaj.

George Sturdza a construit în perioada 1880-1904, pe vechiul amplasament al conacului, un frumos palat în stil neogotic târziu. Castelul adăpostea o colecție valoroasă de cărți și documente, bijuterii, tablouri, busturi din marmură de Cararra, argintărie, numismatică. Colecția de cărți număra 60.000 de exemplare, multe fiind ediții princeps.

Multă vreme de administrarea castelului s-a ocupat fiica lui George Sturdza, Ecaterina. Ea a părăsit palatul în 1944, din cauza apropierii frontului, salvând doar o parte din cărți. Castelul a fost devastat de soldații ruși care au folosit cărțile pe post de combustibil în sobe. Ecaterina Cantacuzino, rămasă văduvă și neavând copii, s-a călugărit și în 1947 a donat Episcopiei Romanului castelul Miclăușeni unde s-a înființat o mănăstire.

În anul 1953, domeniul a fost naționalizat și castelul a devenit depozit militar de explozibil. În anul 1960, Castelul a găzduit un centru de plasament pentru copii cu handicap psihic sever. Castelul a fost retrocedat Mitropoliei Moldovei și Bucovinei care în 2003 a efectuat unele reparații de urgență. Pereții exteriori au fost împodobiiți cu decorațiuni în altorelief, printre care și stema inspirată din blazonul familiei Sturdza: un leu cu o sabie și o ramură de măslin. Într-o încăpere de la parterul castelului se află încadrate în zid mai multe pietre cu inscripții în limba latină, slavonă, arabă și română.

Azi, Palatul Sturdza prin dependențele sale adăpostește un centru pentru diverse evenimente, spații de cazare și restaurant.

Pe timbrul cu valoarea nominală de 19,50 lei este prezentat *Palatul Culturii din Iași*. Acest Palat al Culturii este o clădire construită în perioada 1906-1925 în perimetrul fostei curți domnești medievale, pe locul fostului palat domnesc, după planurile arhitectului I. D. Berindei.

În perioada anilor 1804-1806, prințul Alexandru Moruzi a construit un impunător palat domnesc, în stil neoclasic. Afectat de incedii, palatul avea să fie refăcut de prințul Mihai Sturdza. După Unirea de la 1859, clădirea devine Palat administrativ.

La începutul sec. XX-lea se ia decizia refacerii în stil nou a întregului palat și

mărirea suprafeței prin adăugarea de corpuri noi. Lucrările au început în 1907, în stil neogotic, dar care au fost întrerupte în timpul Primului Război Mondial. Edificiul s-a finalizat pe 11 octombrie 1925 și inaugurat în prezența regelui Ferdinand al României și a Reginei Maria.

Fig. 5 Primul plic „prima zi” echipat cu timbrele emisiunii.

Până în anul 1955, palatul a găzduit Tribunalul Județean, după care a devenit Palat al Culturii. Intrarea în palat se face printr-un turn cu creneluri și fride dominate de o acvilă cu aripile desfăcute. „Sala Voievozilor” se află la etaj și conține, în medalioane, portretele domnitorilor Moldovei și ale regilor României. Demn de amintit este și sala „Henri Coandă” decorată cu splendide stucaturi. Ceasul cu trei cadrane din turnul clădirii are un diametru de 3, 25 m. și este decorat cu mici vitralii, reprezentând cele 12 zodii. Ceasul are un mecanism cu 8 clopote, care reproduc la fiecare oră exactă „Hora Unirii”.

Fig. 6 Al doilea plic „prima zi” echipat cu timbrele emisiunii

Emisiunea de mărci poștale are și două plicuri „prima zi”, echipate cu timbrele emisiunii, numerotate și obliterate cu ștampila „prima zi”, 4 iunie 2021. Detalii din cele două săli amintite din Palatul Culturii sunt ilustrate pe cele două plicuri „prima zi” a emisiunii. Este de remarcat faptul că *Romfilatelia* a reușit să pună în valoare patru palate din patrimoniul național de mare valoare, pentru care merită toate felicitările.

18 octombrie 2021